

מראי מקומות - חולין ע"ב

העובר ידו לחוץ, דכיון דהוציא ידו לחוץ, תו לא הוי בלועה, ומטמאה, אבל היכא דהוי כולה בלועה, מודה ר"ע דאינו מטמאה מן התורה. ובחי' הר"ן וכן **בבעל המאור פי' המח' ר"י ור"ע באופן אחר**, דכ"ע מודו דטומאה בלועה טהור, אלא דנח' בב' טבעות דר"י ס"ל דאפי' בב' טבעות בלועות אמרי' דטומאה בלועה אינה מטמאה, ור"ע ס"ל דרק מה שחוץ מן הבלועה אינה מטמאה, אבל בב' טבעות שפיר הם טמאים [והחילוק הוא לכאן' כמ"ש כ לעיל בדעת תוס' בביאור חידוש של רבה]. וע"ע **ברמב"ן דפי' דודאי מודה ר"ע דטומאה בלועה אינה מטמאה**, אלא דס"ל דשאני עובר במעי אמו, דהיינו רביתי', וכדמנח באינדרונא דמי, משא"כ בשאר הטומאות, שכיון שהבליעה עושה עיכול, טהורות. ולזה צריך ר' ישמעאל דרשה דוכל אשר יגע וכו', לאפוקי מסברא זו. וע"ע **ברשב"א שכ' דשאני עובר מכל טומאה בלועה**, כיון דעומד לצאת, ולכן שפיר הוי עובר במעי אשה טמאה. ועוד יש שי' הר"ש והרא"ש באהלות (ד', ה'), דכ' דבנפתח הקבר פליגי, דבכה"ג ס"ל לר"ע דאי"ז בלועה ולכן יכול לטמא, ור' ישמעאל דריש מקרא דאפ"ה הוי טהור.

(ד) **גזירה שמא יוציא הולד ראשו - ע' בתוס' דכ' דראשו דוקא**, דאל"כ לא יהי' נחשב ילוד, ואם אינו ילוד הוי גזה"כ הוא דאינו מטמאה, וכן דייק מרש"י. אולם ע' **ברמב"ן דכ' דראשו לאו דוקא**, וה"ה לא מאבריו, אלא משום דאורחה דלידה הוא ע"י הראש תחלה, לכך נקט ראש. וע"ע **באחיזר (ג', ס"ד, ב')**, שהעיר אהא דמבואר מכאן מדברי תוס' דלידת הראש של מת נחשב לידה. ולכאן זה סותר למה שאמר שמואל עצמו בבכורות (מ"ו) דאין הראש פוטר בנפלים, והניח בקו'.

(ה) **גולל ודופק - פרש"י**, גולל היינו כיסוי הארון של מת, ודופק היינו דף שנותנין בצדו. וע' **ברמב"ן** שהביא מה שהק' עליו ר"ת, ור"ת מפרש גולל באו"א, דהיינו המצבה שהן נותנין על הקבר, והדופק היינו שני אבנים שמשמין א' לראשו וא' לרגליו, והגולל

(א) **והא עובר וחי' דכשתי טבעות דמו, וקא מטמא לה עובר לחי' - ומוכח מכאן דטומאה בלועה טמאה היא**, ומה שהאם טהורה, היינו משום דכלפי האם הוי טומאת בית הסתרים. והק' תוס', נהי דאין האשה טמאה משום טומאת מגע, אבל מ"מ משום טומאת משא הו"ל להיות טמאה (דאף רש"י ס"ל דהעובר מטמא טומאת משא, שהרי הטומאה מגופו הוא), וא"כ לכאן מוכח מכאן הדין דטומאה בלועה אינה מטמאה. וכ' **הרמב"ן דהי' שייך לומר דאי"ז מדין טומאה בלועה**, אלא דמיעטו הכתוב לעובר במעי אמו, מהא דכתי' על פני השדה. ועוד הביא בשם הראב"ד דעובר ירך אמו, ולכן אינו מטמאה בין מדין מגע ובין מדין משא, ורק יכול לטמא החי' ע"י נגיעה.

(ב) **שי' תוס' - כ' תוס' לפרש סוגיין באו"א מפרש"י**, דבאמת טעם מתני' הוא משום טומאה בלועה, אלא דבלא חידוש של רבה, ה"א דטומאה בלועה רק אינו יכול לטמא מה שהוא חוץ ממנו, אבל טהרה שהוא בלועה ביחד עם הטומאה, ה"א דשפיר יכול לטמא, ולזה בא רבה וחידש דאף בכה"ג אינו יכול לטמא. ובביאור דבריו, ע' בחוברת הפרדס (שנת ט"ו, חוברת ד', סי' כ"ד) בשם ר' מיכל **פיינשטיין**, שיש ב' דינים בדין טומאה בלועה [ולעיל הבאנו כעין חילוק זה **ממשנת ר' אהרן** (טהרות ל"ג)], יש דין הצלה, דע"י שהטומאה בלועה, הרי הוא ניצל מלטמא אחרים, וגם אם הטהרה בלועה, הרי הוא ניצל מלהיות מקבל טומאה ממה שחוצה לה. ורבה בא לחדש שיש עוד דין בטומאה בלועה, דאינו יכול לקבל טומאה כלל, ולא רק משום דין הצלה וחציצה. ולכן חי' דאפי' היכא שיש ב' טבעות בלועים, מ"מ אין מטמאים זא"ז, שהרי טומאה בלועה אינו מטמא, וטהרה בלועה אינו מקבל טומאה.

(ג) **דלא תימא אליבא דר"ע דאמר עובר במעי אשה טמא - פרש"י**, דר"ע ס"ל דטומאה בלועה מטמאה, וטהרה בלועה מיטמאה. ובתוס' פי' דר"ע לא פליג אלא היכא דהושיט

בזה. והביא ליישב מהגרי"ז, דכל היכי דבעין שיעור כדי לטמאות, אז לא שייך הטעם דאין לך נגיעה גדולה ממה שהן נוגעין בעצמן, שהרי ליכא שיעור בכל משהו, ולכן צ"ל דנוגעין זו בזו. אבל שם לענין טומאת מי חטאת, דלא בעי שיעור כדי לטמאות, דמשקין טמאין מטמאין בכל שהן, בזה שפיר שייך לטמאות משום דאיכא נגיעה בעצמו.

(י) **אלא שאם נגע בו הזב- פרש"י**, ברגלו ערום כשדרס עליו, או לאחר שדרס עליו. והעיר הרמב"ן דאם מיירי לאחר שדרס עליו, א"כ נימא דשבע לה טומאה, ולא יהי' הטומאת מגע חל כלל. ולכן הוא כ' דבאמת מיירי דנגע לה בבת אחת, וכפי' ראשון של רש"י, אבל הוסיף דאין קו' על רש"י בזה, דהא איבעיא דלא אפשריטא היא אם אמרי' סברא דשבע לה טומאה, וא"כ י"ל דרש"י הוסיף ציור זה על הצד דלא אמרי' שבע לה טומאה.

(יא) **וכל העומד לחתוך כחתוך דמי- ע' בשער המלך** (גירושין ד', ב', ד"ה עוד ראיתי), דכ' דאף דמשמע דלכאור' סוגיין אתי אליבא דר"ש דס"ל דכל העומד לזרוק כזרוק דמי, באמת יש לחלק. דהיינו, דלא נח' ר"ש ורבנן בכאן, דיד הכלי מצד עצמו עומד לחתיכה, משום שהוא ארוך כ"כ, וכדו', דבזה כ"ע מודו דכל העומד לחתוך כחתוך דמי. ובמה נח', רק היכא דמצד עצמו אינו עומד לשריפה או לזריקה, וכו', אלא דמצוה עליו לשורפו ולזרוקו, וכו', בזה ס"ל לר"ש דכל העומד לשורפו ולזרוקו, וכו', ורבנן חולקים עליו בזה.

נשען עליו. וע"ש ברמב"ן במה שהק' על ר"ת, ובמה שכ' ליישב קו' ר"ת על רש"י.

(ו) **הוציא העובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט את אמו, הבשר טהור- כ' תוס' דעובר שבפנים, אפי' מת, חשיב כחי, דהא קא מהני לי' שחיטת אמו להתירו אף לאכילה. ולכאור' יש לעי', מהו הראי' דנחשב חי, הרי זהו חידוש התורה של בן פקועה, שכל מה שנמצא בהאם מותר ע"י שחיטתה, ומהכ"ת דהוי חי. ומשמע דס"ל לתוס' כהצד בהאחרונים דמה דשחיטת האם מהני להעובר, היינו משום דהו"ל כאילו גם העובר נשחט בשחיטת האם, ולפי"ז שפיר מוכיחין דנחשב כחי, דאל"כ לא יועיל עליו שחיטה, ועדיין יש לעי' בזה.**

(ז) **מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה, אף שחיטת בהמה תטהר את האבר- הק' הקובץ ענינים**, מהו הדמיון, הרי מה ששחיטה מטהרת הטריפה, הרי זהו לכאור' משום דאין שום חסרון בהשחיטה, רק שיש איסור צדדי דאין שחיטה מותרת באכילה, וא"כ ממילא טהור. אבל באבר היוצא, הרי החסרון גופא הוא דהשחיטה לא מהני להאבר, וא"כ מהכ"ת דמהני לטהרו מידי נבלה. וכ' להוכיח מכאן דבאמת גם בטרפה הוי חסרון מחמת השחיטה עצמה, דשחיטת טרפה אינה שחיטה גמורה, ולכן שפיר הוי דמיון להא דאבר היוצא.

(ח) **הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין- והעיר רעק"א**, דלכאור' הי' שייך להק' דשפיר הי' לה שעת הכושר, דהא כשהי' עובר במעי אמו, אף אם הי' טריפה, מ"מ הי' לו שעת הכושר ע"י שחיטת אמו, וא"כ שפיר הי' לו שעת הכושר. אולם כ' דבן חי יוכיח, דג"כ הי' לו שעת הכושר ע"י אמו, ואעפ"כ אין שחיטתו מטהרתו מידי נבלה, וא"כ ה"ה י"ל כן לענין טריפה.

(ט) **אבל טמא מגע מדרס- פרש"י**, משום שנגעו זה בזה בעודן מחוברין. והק' השחיטת חולין, הרי רש"י בפסחים (יח. ד"ה בטלו) לענין מי חטאת שבטלו במעי', דנטמאו מחמת עצמן, משום דאין נגיעה גדולה ממה שהן נוגעין בעצמן, ומ"ש כאן דכ' רש"י משום דנגעו זה